

מחלקה ראשונה

בדיוק כשנשברה נחתה בישראל, התחילו הפרסים להגיע. אז היא חזרה לניו יורק, הוחתמה בהוצאה נחשבת, פירסמה קובץ סיפורים מצליח, ועכשיו הוא יוצא גם בתרגום לעברית. איך הפכה שלי אוריה, סטודנטית מגבעתיים, לשם החם בספרות האמריקאית, ומיהי האישה המסתורית שלה היא מקדישה את הספר

שרון קנטור // צילום: יונתן בלום

ערכת, ולפני כשנה יצא בארה"ב קובץ הסיפורים שלה, 'ניו יורק 1, תל אביב 0', שזכה ללא מעט תשומת לב תקשורתית. עכשיו עושים הסיפורים את הדרך ההפוכה לזו של אוריה, כשהם מיתגמים לשפת האם שלה ומתפרסמים בעברית (בהוצאת כתר), אחרי עבודה צמודה שלה עם המתרגמת רוני בק.

18 סיפורים יש בקובץ, מאוכלסים כמעט כולם בגיבורים תלושים, אבודים, כאלה שנעים בין שפות ותרבויות. חלקם ישראלים, או ישראלים לשעבר, ואולי גם לעתיד. הם מדברים על צבא ופיגועים ובילויים בתל-אביב, יושבים באמריקה ומנסים לשווא "להתרחק מאותם ויכוחים קבוי" עים וחסרי טעם שכולם ניהלו". אוריה מדלגת בין ז'אנרים, בין סגנונות, מציגה תמהיל לא שגרתי של סיפורים ריאליסטיים וסוריאליסטיים, אפילו כאלו הנושקים למד"ב.

אבל לא רק הזהות הלאומית נוזלה בסיפורים של אוריה - "הבוגרת הראשונה של לימודי מגרר באוניברסיטת תל-אביב", כמו שהיא מעידה על עצמה בגאווה - אלא גם הזהות המינית. "אז... היית פעם עם אישה? או, הממ, אפילו רק נמשכת לאישה? את חושבת שאפשר להיות לסבית, אבל רק עם אישה אחת? או רק עם כמה?" מהרהרת בספר וזנה רחומה מהברונקס כשהיא מתאהבת בצלמת תל-אביבית. או כמו שמנסחת גיבורת הסיפור הפותח את הקובץ, ישראלית שחולקת מיטה עם בחור ובחורה בניו-יורק: "מי הבחורה הזאת? האני שהיא לא ישראלית ולא אמריקאית, לא לסבית ולא סטרייטית - מי היא?"

את השאלה הזו מתחשק להפנות כמובן גם לאוריה עצמה, אף שהיא חוזרת ומדגישה, "אני לא סופרת אוטוביוגרפית בכלל. לא אוטו ולא

ברחוב בניו-יורק הרבה יותר מאשר בתל-אביב". היא הגיעה לשם או בעקבות בן זוג ובעקבות שאיפותיה הספרותיות. אחרי שנתיים של תרגום חומרים לאנגלית ומילוי אינספור אפליקיישנו, התחילה ללמוד בתוכנית לתואר שני בכתיבה בקולג' שרה לורנס; רודפת אחרי הזנב של עצמה בניסיון להשלים פערים.

"חלק מהחרדה הנוראית של הסמסטר הראשון היה לא רק הקושי להתחיל לכתוב באנגלית, אלא גם זה שאנשים היו זורקים שמות של סופרים שלא הכרתי. הידע שלי הסתכם בארבע סופרות אמריקאיות. הייתי רושמת את השמות על פת"קים קטנים שהכנתי, מגיעה הביתה, מגגלת ומזימינה את הספר. ואז את מגיעה למחרת ללימודים ועוד פעם זורקים לך שם, והרשימות רק התארכו. הרגשתי שאני לא עומדת בקצב".

עברו עוד כך וכך שנים עד שהפכה בעצמה לסופרת אמריקאית. בדרך, אחרי חמש שנים וחצי של מעטפות וציפיות וניסיונות להשיג דריסת רגל, החליטה שהיא חוזרת לארץ. בסלון של ההורים בגבעתיים, עדיין עם המזוודות, קיבלה סוף-סוף את הפרס הראשון שלה. פרס האינדיאנה ריווי' לסיפורת לשנת 2008 הגיע במקביל לפרסום ספר קצר שלה בכתב העת הנחשב 'מקסוויניו', וכמו שקורה כשאתה לא בישראל - הראש שהורם לא נחבט מיד בתקרה, אלא המשיך לעלות, לטפס, מב"קיע את קירות הבית הצר כמו עליסה אחרי לגימה מהבקבוק הנכון.

"כנראה צריך טיפה לשחרר כדי שיקרו דברים. הייתי קצת חסרת סבלנות בניו-יורק. התחילו לקרות דברים, אבל נורא בקטנה. אמרתי, זה ייקח שנים, אני לא אשאר פה עכשיו בשביל עוד פרסום פעם בשנה. הייתי קטנת אמונה. מצד אחד, התקרה שם באמת גבוהה, כמעט לא קיימת, ומצד שני יכול גם לא לקרות כלום שנים. את רואה אנשים מוכשרים בטירוף שמוותרים. ואני יכולה להבין".

ומה מביא את הבינגו?
"שילוב של כישרון ומזל, ובעיקר להמ"ש. פשוט להמשיך. כי מי יודע מה יקרה מחר. אימייל, שיחת טלפון שלא ציפית לה. יכולים לקרות פתאום המון דברים מרגשים".

הדברים המרגשים החלו לקרות בזה אחר זה. היא השיגה סוכן, חתמה בהוצאה אמריקאית מו

ב עוד שבוע היא כבר תהיה ישרא-לית שוב. לא יפריע לה שנתקי לים בה בלי להתנצל, היא תנג'ס למלצרים בהסברים מפורטים על הקפה שלה, היא תשנא את הפר-סומות. כשהמהפך יושלם, בדיוק או, היא כבר תהיה על מטוס בדרך חזרה, לעבר עמרת הדרכונים ב-JFK.

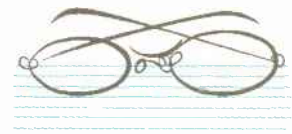
עכשיו, בבית קפה תל-אביבי, יומיים אחרי שני חתה פה והזילה דמעה מול שלט הפרסומת המברך את הנוחתים בארץ הקודש, שלי אוריה היא עדיין ניו-יורקית דוברת עברית. מה שאומר שהיא מדברת הרבה ומהר, כולל ביטויים באנגלית פה ושם, ומתמחה באמנות ההסוואה האמריקאית.

"ישראל היא בית וניו-יורק היא בית. זה מין פי"צול אישיות כזה. לכן המעברים תמיד נורא מוזרים לי. בניו-יורק, למשל, מרחב אישי זה דבר קדוש, או כשאני מגיעה לארץ אני תמיד טיפה בשוק. בטיסה עכשיו לישראל ישבה לידי אישה מקסימה דווקא, סוג של סבתא. הורדתי את הנעליים כדי לקפל את עצמי, ובאיזשהו שלב היא תפסה לי את כף הרגל, ואמרה, 'תגידי, לא קר לך?'

"אני אוהבת את הרואליות הזאת בחיים שלי, אבל יש בזה משהו קשה, כי את תמיד קצת מתרגמת. לא רק במונח של שפה. בשנים האחרונות עשיתי המון תרגום תרבותי, והותי, על מי אני ומה הקריירה שלי ומה ההישגים שלי".

אוריה הגיעה לדרך המונית הצהובות בגיל 25. "זה קצת כמו מערכת יחסים, או השאלה היא איך סופרים, כי כאילו נפרדנו באמצע, אבל בכור לל אנחנו 12 שנים ביחד, אני וניו-יורק".

מה את זוכרת מתחילת היחסים?
"השנה הראשונה היא חתיכת ביץ'. אבל למרתי להכיר את ניו-יורק ולהבין שהיא פשוט כמו הנשים האלה שכולם רוצים אותן, והיא לא יכולה, כי אם היא תהיה נחמדה אל כולם לא יהיה לזה סוף. אז בהתחלה זה קשה, את צריכה להוכיח את עצמך ביחסים איתה, להוכיח שאת לא שם לחמש רקות. לעבוד קשה כדי שהיא תתייחס אלייך ברצינות. ומרגע שזה קורה היא דווקא נורא רכה. היום, אחרי שנים, אני יכולה להגיד שבניגוד לדימוי שלה, ניר יורק היא סוג של קיבוץ. נכון, היא עיר גרוולה, אבל כשאתה מסתובב x שנים במילייה מסוים - במקרה שלי סופרים או אמנים - אני נתקלת היום במכרים

עוד כמה ספרים של ישראלים באמריקה

עם הנצח לא מבודד < שני בוינג'ו

הבית אשר נחרב < ראובן נמדר

העלמה מקזאן < מאיה ערד

בן הארץ < סייד קשוע
The Best Place on Earth < איילת צברי

”אני זוכרת כבר בגן את התחושה שאני אמנם ישראלית, אבל שיש לי גם איזשהו פן אחר. איכשהו גם היה לי תמיד מבטא אמריקאי. אמא שלי הייתה אומרת 'מאיפה זה הגיע?' ואני באמת לא יודעת להסביר. כנראה ניסיתי באיזשהו אופן לבדל את עצמי”

”השנה הראשונה בניו יורק היא חתיכת ביץ'. אבל למדתי להכיר אותה ולהבין שהיא פשוט כמו הנשים האלה שכולם רוצים אותן, והיא לא יכולה להיות נחמדה לכולם. אז בהתחלה את צריכה לעבוד קשה, אבל היום ניו יורק היא בשבילי סוג של קיבוץ”

פשוט הרחקתי את קיומם מאז שרתמתי כל כך הרבה אנרגיות לעבור לאנגלית. ועכשיו אני מת' עסקת עם זה פעם ראשונה, מנסה לראות אם אפשר בכלל לעשות את המעבר חזרה, ויכול להיות שלא". בין לבין היא מלמדת כתיבה במכון PRATT המכובד, וגם עוסקת גם ב"אימון יצירתי", סוג של קואוצ'ינג שמתבצע "חצי בסקיפ וחצי בבית קפה במנהטן", ומשלב שיטה שלמדה במכון אדלר, בתקופה שבה חזרה ארצה, עם "דרך האמן" של ג'וליה קמרון. "זו האפשרות שלי להתפרנס מאיזשהו סט כישורים שאני נוטה להאמין שיש לי, שלא קשור בכלל לכתיבה או לעולם הכתיבה. אני מתמחה בפתיחת מחסומים יצירתיים יש גם לקוחות שבאו לעבור על דברים אחרים, כמו מערכות יחסים או הדייג'וב, אבל הכלי הוא אותו כלי. מה שאני בעצם עושה זה ללמד אנשים להיות נחמדים לעצמם. להיות חברים טובים של עצמם. זו בעצם התמצית".

את חברה טובה של עצמך? "יש לי הורים מהממים שלימדו אותי להיות. אני זוקפת חלק נכבד מזה לזכותם. הם נתנו לי דוגמה בזה שהם היו חברים טובים של עצמם. וגם בזה שהם תמיד האמינו בי וביכולות שלי".

את רואה במגורים בארה"ב ובכתיבה באנגלית מעין שיבה? חזרה לאיזה בית שלא באמת היה? "הידיעה שגולדתי שם ושלחורים שלי היו שם חיים לפני שגולדתי, הייתה תמיד חלק מהזהות שלי. ההורים שלי תמיד מספרים שבתור ילדה, כשהיו שרים בגן ארץ בה נולדנו ארץ בה נחיה, לא הייתי מסכימה להגיד את ה'גולדנו', כי לא נולדתי בישראל ואסור לשקר. אבל מעבר לעובדה שאסור לשקר וזה ילדה טובה ברמות הגועל, כנראה ניסיתי באיזשהו אופן לבדל את עצמי. אני זוכרת את הת' חושה הזאת שאני גדלה פה, ואני ישראלית לגמרי, אבל שיש לי גם איזשהו פן אחר.

"באופן הזוי גם היה לי תמיד מבטא אמריקאי. אמא שלי הייתה אומרת 'מאיפה זה הגיע?' וזה משהו שאני באמת לא יודעת להסביר. הרגשתי תמיד איזשהי משיכה: אני אמורה לעבור לגמרי יורק ולהתחיל לכתוב באנגלית כי אז יקרה ככה וככה, ואז אני ארגיש סוג של הגעתי הביתה. לא ידעתי אז להגיד את זה, אבל אני חושבת שאלה הדברים שהיו אמורים לקרות בחיים שלי. זה המסע שהייתי אמורה לצאת אליו".

פשוט כי אבא שיחק שם באותן שנים. הם חיכו שאיוולד וחזרו לישראל".

גם בארץ המשיכה המשפחה לעקוב אחר הק' ריירה בתיאטרון: חיפה, באר-שבע, תל-אביב. עד שהתיישבו לבסוף בגבעתיים. המעברים התכופים לא הפריעו לאוריה, אולי אפילו להפך: "המיתולוגיה גיה המשפחתית היא שאחרי חודש-חודשיים בדי' רה חרשה הייתי אומרת, 'מתי מתקשרים ליעקב?' יעקב היה המוביל. תמיד הייתי בעניין של לעבור. אנשים חרשים, חברה חרשה, זה מבחינתי דבר מרגש ומאתגר".

החיפוש המתמיד של אוריה הוא גם מנוע יצירתי. ברגע זה, למשל, היא מלהטטת בין שבעה פרויקטים שונים, שהשקת המהרורה העברית של הספר היא רק אחד מהם. "אני כנראה קצת ADD", היא צוחקת. "רמת ההשקעה משתנה בין כל השבעה האלה, אז כרגע אני לחלוטין מפוקסת על מחזה שאני מנסה לסיים טיטה די מתקרמת שלו". כשהיא מפוקסת, אגב, היא באמת מפוקסת. בלי אימייל ובלי טלפון, פרט לגיחות קצרות וממוקדות.

הסיפור 'דיסנילנד של אלבני', אולי השלם ביותר בין הסיפורים בניו יורק 1, תל אביב 0, הוא היחיד שנכתב במקור בעברית. מלאכת התרגום של גרסתו המאוחרת, האנגלית, בחזרה לעברית, הולידה פרויקט נוסף - קובץ סיפורים עתידי בעברית. "בעודי מחפשת את המקור של הסיפור, נתקלתי בכי' 15 סיפורים שכתבתי במהלך השנתיים הראשונות בניו יורק, כשעוד לא עברתי לכתוב באנגלית. מה שאני זוכרת מהתקופה הזו היא זה הפחד שיום אחד אקום בבוקר וכל מה שייצא לי זה 'גגג', שאני אהיה במין מקום כזה בין שפות. כי האנגלית עוד לא השתפרה והעברית התחילה להידרדר. והסיפורים האלה תופסים את המקום הזה של בין שפות.

איתי. ברור שיש בעולם גם גברים בלתי מושגים, אבל כשגבר הוא 'בלתי מושג' - זיין מוזן כזה או אחר - זה משהו שלרוב מצהיר על עצמו מקילומטרים. אין בזה מסתורין. נשים, לעומת זאת, הן הרבה פעמים מבלבלות במובן הכי עמוק של המילה. לכן הן מרתקות אותי - הן שם ולא שם, כמעט שם, בינתיים לא אבל עוד מעט בטוח. והכמעט הזה הוא מה שממכר".

אני סקרנית לדעת מי הבחורה המסתורית שאת מקדישה לה את הספר. "סבתא שלי".

סבתא?! אני מודה שהיו לי פרשנויות יותר מסעירות.

"סורי שהרסתי לך. זאת לגמרי סבתא. סבתא שבזכותה התחלתי לכתוב. היא הייתה בעצם הורה שלישי כזה, עזרה מאוד בגידולי. היינו מאוד מאוד קרובות והייתי קשורה אליה. היא נפטרה כשהייתי בת עשר, די בפתאומיות. איזו צהבת מפחידה שהי' גיעה לכבד נורא מהר, ותוך חמישה ימים היא לא הייתה. התחלתי לכתוב, פשוט כדרך להתמודד עם זה. כתבתי שירי אבל נוראיים כאלה, משהו שבאמת עליו ולהגיד 'יש פה ערך ספרותי'. כי לא היה, אבל אמא שלי ראתה את הסבל שלי ורצתה לעזור, אז היא אמרה, 'בואי נשלח את זה לחוג כתיבה יוצרת, אני חושבת שאת מוכשרת'. ככה התחלתי לכתוב".

הנדודים התחילו הרבה לפני הפרק הנוכחי בחייה. היא נולדה בלוס-אנג'לס לפני 37 שנים להורים שנסעו בעולם בעקבות עיסוקו של האב - השחקן אבי אוריה, יוצא להקת חיל הים ושחקן פעיל עד היום. "הוא למד משחק בלונדון, משם ההורים שלי עברו לניו יורק ומשם ללוס-אנג'לס,

ביוגרפית. וחוזי מזה, למה חייבים להיכנס למ' שבצת? בואי ניצור פה איזשהי משבצת אחרת. האיינסטינקט שלי הוא להיות בגם וגם, לא לבחור באו או, להציע איזשהי דרך שלישית.

"קינסי הרי לימד אותנו עוד בשנות ה-60 שמיניות אנושית מתקיימת על סקאלה שבין אפס לשש, ורובנו איפשהו באמצע. ואני חושבת שא' נחנו גם נעים על הסקאלה הזאת, או עשויים לנוע עליה, במהלך החיים. מבחינתי כל זה מהמם אבל גם טריוויאלי כמעט עד שעמום. אז נכון שמשוה בת' רבות המערבית, המכורה לדיכטומיות מקוטלגות בשחור ולבן, מסרב להפנים את זה, אבל זה קצת מגוחך בעיניי להצהיר על זה בכתיבה שלי כאילו אני מגלה פה איזה משהו חדש: תראו, פאי נמשכת גם לרון וגם לזואי!!! או תראו, נאדין היא זונה שרי אוהבת את העבודה שלה ובעבר היא הייתה מאורסת לגבר אבל כרגע היא לגמרי מאוהבת בצלמת שער' ברת איתה!!!"

היו לך מערכות יחסים ארוכות? "כן, הייתי נשואה הרבה שנים".

זה לא עלה יפה?

"נורא מצחיק אותי שאנשים אומרים את זה, כי את יודעת, זה עלה יפה 13 שנה. זה הרבה. זה עלה נורא יפה עד שזה הפסיק לעלות יפה, ואז כמובן שזה קשה ועצוב, אבל זה שמשוה נגמר, זה לא אומר שהוא לא הצליח. הוא היה מקסים ויפה והיה לו המון ערך למשך הזמן שהוא נמשך. כמו שהמוות הוא מאוד עצוב, אבל הוא לא סותר את ערכם ואת יופיים של החיים".

הספר מלא בנשים מהסוג שאי-אפשר לעמוד בפניו. כאלה שמסובבות את העולם ובעיקר את המספרת. מי הן הנשים האלה בשבילך? "האישה הבלתי מושגת היא דמות שמרתקת